

VILLA BELLWOOD IN BROEKHEM EN VILLA ROSALINDE IN HOUTHEM

Jan Schurgers

Op 13 februari 1900 treden Pieter Johan Bernard Deutz (* Voerendaal, 22-10-1861, † Rothem, 9-5-1933) en Marie Hubertina Rosalie Debije (* Kerkrade, 4-9-1868, † Houthem-St. Gerlach, 31-1-1968) in Schaesberg met elkaar in het huwelijk en vestigen zich in de kasteelboerderij van kasteel Strijthagen.

Slot Schaesberg rond 1906. V.l.n.r. Maria Deutz, Lieske Deutz en moeder Rosalie Deutz-Debije. (Foto: Archief Leon Debije)

Ze krijgen twee dochters, Lieske en Maria, die opgroeien op de kasteelboerderijen Strijthagen en Schaesberg en later in Rothem. Behorend tot een welgestelde familie krijgen ze onderricht op de kostschool van de Zusters Ursulinen aan de Oude Markt in Sittard.

Na hun huwelijk vestigt Lieske zich in Thorn en later in de villa Rosalinde in Houthem en haar zus Maria in de villa Bellwood in Broekhem.

Rosalie Deutz-Debije op latere leeftijd in villa Bellwood in Broekhem. (Foto: Archief Leon Debije)

Deutz-Beijers

De familie Deutz, afkomstig uit Duitsland, leeft nog vanuit de oude voormalige stand, die ook dan binnen de Duitse Bond, waar Ehrenstein rond 1860 toe behoort, nog heel gangbaar is. Religie speelt er een grote rol en er komen geestelijken, notabelen en welgestelden in voor. Ze bezitten rond de eeuwwisseling grote stukken grond en boerderijen in het grensgebied.

Pieter Deutz runt de boerderij en hoopt op een mannelijke opvolger, die er echter niet komt. Op 23 juni 1903 wordt dochter Maria Hubertina Elisabeth (Lieske) geboren in Strijthagen en op 30 december 1904 haar zus Maria Elisabeth Hubertina (Maria) op de kasteelboerderij Schaesberg. Ze worden opgevoed volgens hun stand en bekleden daardoor later binnen de familie een speciale positie, met enige afstand en respect. Ze voelen er dan ook niets voor om het boerenbedrijf voort te zetten. Hun ouders zien zich daardoor genooddaakt om de boerderij te verkopen en het gezin verhuist dan naar het monumentale pand Tussen de Bruggen in Rothem, in de volksmond “'t Geutsje” geheten.

Van de Boel-Deutz

Als Lieske trouwt met Jacobus Hubertus Mathias van de Boel, die mede-eigenaar is van een pannenfabric, verhuist ze naar Thorn. Deze Mathias is op 14 februari 1897 in Thorn geboren, maar als hij op 18 december 1954 op vrij jonge leeftijd overlijdt in het ziekenhuis in Roermond, verhuist ze kort daarop naar Houthem-St. Gerlach, waar ze haar intrek neemt in de villa Rosalinde, St. Gerlach 56.

Lieske in villa Rosalinde in Houthem. (Foto: Archief Leon Debije)

Janssens-Deutz

Haar zus Maria huwt Constantinus Edouard Alexander Marie Jozef Janssens, een zoon uit het tweede huwelijk van Felix Andreas Philippus Janssens, die van 1893 tot 1911 burgemeester is van Weert. Zijn eerste vrouw is de Engelse Isabella Colbeck, geboren in Boyle-Hall Wakefield, dochter van een wolfabrikant. Ze overlijdt echter op 31-jarige leeftijd op 26 april 1890 in Weert, kort na de geboorte van haar zoon Bernard (* Weert 4-3-1890, † Maastricht 23-10-1959) de latere bouwpastoor van de kerk en de scholen in Broekhem.

Felix Janssens huwt op 20 augustus 1895 opnieuw met een Engelse vrouw en wel met Anne Westwood, die op 16 januari 1865 in Bradford geboren is. Ze krijgen vervolgens zeven kinderen, waaronder dus Constant Janssens, de echtgenoot van Maria Deutz en verder ook dochter Leontine Françoise Made-

leine Marie Joseph (* Weert 21-10-1903, † Maastricht 16-2-1983) en dochter Clotilde Renilde Felicité Marie Joseph (* Weert 14-6-1905, † Heerlen 1973).

Rothem

Op 9 mei 1933 overlijdt in Rothem Pieter Deutz, de vader van de beide zussen Deutz op 71-jarige leeftijd en wordt op het kerkhof in Rothem begraven. Zijn bidprentje bevat de tekst:

“Hem was de dood als de rust na den arbeid, als het einde van een welbestede leven, de belooning voor de beproevingen. En gij, mijn dierbaren, vergeet mij niet, maar bidt voor mij. In den hemel zullen wij elkander wederzien.”

Zijn vrouw Rosalie woont nog meerdere jaren in de villa 't Geutsje, maar als ze ouder wordt en de gezondheid achteruit gaat, verhuist ze naar haar dochter Lieske in de villa Rosalinde in Houthem, waar ze op 31 januari 1968 overlijdt op bijna honderdjarige leeftijd. Ze wordt begraven bij haar man op het kerkhof in Rothem.

Villa Bellwood

In 1928 laat Simeon Bernard Edouard Marie Joseph Janssens de villa Bellwood bouwen aan de Houthemervillaweg, nu Broekhem nummer 14. Het verloop van de aankoop van het bouwland in december 1927 en de verlening van de bouwvergunning in februari 1928 met daarbij de kadastrale gegevens, worden al vermeld in het artikel “Bijdrage tot Broekhems kerkelijke geschiedenis” van Rinus Suijkerbuijk en Fons Heijns in 't Sjtiegelke nummer 60, jaargang 30, winter 2023, pagina 19-29 en kan hier dus achterwege blijven.

Villa Bellwood, Broekhem 14. (Foto: Jo van Aken)

De villa is een groot pand dat ontworpen is door architect Boosten. Die laat zich inspireren door de Engelse connecties van vader Janssens en brengt daarom de naam "Bellwood" op de gevel aan. Het is een grote brede woning, een veertigtal meters vanaf de straat neergezet. Ze is symmetrisch opgezet met twee erkers over beide gedeeltes en een inpandig balkon en is daardoor geschikt voor bewoning door twee families.

Bernard Janssens

Bernard is op 8 april 1916 in Maastricht tot priester gewijd en wordt leraar aan de priesteropleiding in Rolduc. In 1929 wordt hij benoemd tot pastoor van de nieuwe parochie Broekhem, die tot dan toe tot de parochie Houthem-St. Gerlach heeft behoord. Hij krijgt de opdracht een kerk te bouwen en de gemeenschap tot een hechte parochie te smeden. Hij gaat voortvarend te werk en weet de nodige financiën bij elkaar te krijgen, want al op 12 april 1931 wordt de kerk officieel ingezegend. Op 14 november 1930 schrijft hij een brief aan het gemeentebestuur van Houthem met de kop: Bellwood Hall, Valkenburg (L), met stempel "Pastorie Broekhem":

"Edelachtbare Heeren van het gemeentebestuur van Houthem.

Nu de kerk te Broekhem zover gevorderd is, wil ik om tijdig het verzoek in te dienen Uw welwillende aandacht vragen voor de noodzakelykheid, dat er, wanneer de kerk in gebruik genomen wordt, een pisoir in de nabijheid der kerk aanwezig is".....

(was getekend Bernard Janssens) Rector.

(Bron: Rinus Suijkerbuijk, "Kleine boodschap", 't Sjtegelke, jrg. 22, nr. 1, juni 2015, p. 17)

Dat herentoilet in de nabijheid van de kerk is er overigens nooit gekomen. Wel was er een toilet in de aanliggende sacristie met de toegang binnendoor.

Op 20 juli 1928 worden in het bevolkingsregister van de gemeente Houthem naast eigenaar pastoor Janssens, stiefmoeder Anne Westwood, haar beide ongehuwde dochters Leontine en Clotilde en haar zoon Constant met zijn vrouw Maria Deutz ingeschreven als bewoners van "Bellwood".

Als de pastorie nabij de kerk gerealiseerd is neemt Bernard daar zijn intrek. Zijn halfbroer Constant en echtgenote Maria verhuizen op 21 januari 1929 naar Kerk-rade. Bernard Janssens bouwt de Broekhemse gemeenschap verder uit en laat een lagere school bouwen aan de Bosstraat en een kleuterschool vlak bij de kerk in de Koningswinkelstraat. Hij blijft pastoor in Broekhem tot 1943 en wordt dan benoemd tot pastoor in de Onze Lieve Vrouweparochie in Maastricht.

Hij overlijdt er in 1959 en wordt begraven op het kerkhof in Broekhem. Daar rust inmiddels ook zijn stiefmoeder Anne Westwood die op 10 januari 1940 is overleden op bijna 75-jarige leeftijd. Haar dochters Leontine en Clotilde worden later, na hun overlijden, bijgezet in hetzelfde graf.

Grafsteen Bernard Janssens (1890-1959). (Foto: Jo van Aken)

Inmiddels is Maria Deutz samen met haar man Constant Janssens teruggekeerd in het rechtergedeelte van de villa.

Hij is op 12 april 1901 in Weert geboren en is een zachtmoedig en sociaal bewogen man die vriendelijk en opgewekt door het leven gaat. IJverig en plichtsgetrouw heeft hij vele jaren als ambtenaar van de gemeente Kerkrade de gemeenschap gediend. Hij overlijdt plotseling in zijn slaap op 4 juni 1985 en wordt eveneens begraven op het kerkhof in Broekhem.

Op zijn bidprentje staat dat zijn overlijden *“een groot verlies is voor zijn lieve vrouw Maria, die hem steeds zorgzaam terzijde heeft gestaan. Jezus zegt dat de dood als een dief in de nacht komt en dat wij mensen door een goed en rechtvaardig leven te leiden hier rekening mee moeten houden.”*

Bij Constant zijn deze woorden letterlijk in vervulling gegaan.

Zijn vrouw Maria is eveneens diep gelovig en heeft altijd veel belangstelling gehad voor de mensen in haar naaste omgeving. Haar gastvrijheid is spreekwoordelijk. Ze heeft graag mensen om zich heen, maar komt nu alleen te staan. Dat valt haar zwaar. Ze vindt vreugde in kleine dingen: de bloemen in de tuin, de bezoeken van familieleden, vrienden en kennissen. Grote bewondering heeft ze altijd gehad voor haar schoonbroer, de pastoor. Ruim 12 jaar na het overlijden van haar echtgenoot, wordt ze ernstig ziek en wordt opgenomen in het ziekenhuis in Heerlen. Daar overlijdt ze op 2 juli 1997 en is dan 92 jaar oud. Ze wordt begraven bij haar man op het kerkhof in Broekhem.

Villa Rosalinde

Villa Rosalinde Houthem, St. Gerlach 56. (Foto: Archief Heemkundevereniging Houthem-St. Gerlach)

Haar zus Lieske woont sinds 1957 in Houthem. Ze leeft een teruggetrokken bestaan, maakt wandelingen in de omgeving, doet haar boodschappen, steunt de kerk en bezoekt elke zaterdagavond de H. Mis. Er zullen weinig armen zijn geweest die tevergeefs bij haar hebben aangeklopt. Veel contact met de bevolking heeft ze echter niet, aangezien ze in een aristocratische familie is opgegroeid.

Villa Rosalinde in Houthem.
V.l.n.r. Maria, moeder Rosalie en
Lieske. (Foto: Archief Leon Debije)

Als er feestjes in huis zijn wordt de tafel gedekt met hoogwaardig porselein, glazen en bestek en krijgt iedere aanwezige er zijn plaats toegewezen, waarna een uitgebreid feestmaal volgt. Buitensporigheden zijn er niet. Er hangt een serene sfeer en kinderen dienen zich rustig te gedragen en zich niet te mengen in de gesprekken van de volwassenen. Is er iets stuk in huis dan moet er een werkmans of een familielid komen om dat euvel te herstellen.

Maria Josephina Lardinois

Op latere leeftijd wordt Lieske verzorgd door Marie Josepha Lardinois "Lena" (* Eckelrade 6-1-1920, † Vroenhof 4-11-1995). Ze is lid van de Congregatie van de Zusters van Barmhartigheid te Billon in Frankrijk. Jarenlang zet ze zich in voor de gasten in het klooster, de internen van het pensionaat in Cadier en Keer en later bij de paters Conventiellen in Hoensbroek, waar ze zich ontplooit tot gastvrouw. Bewust kiest ze voor de verzorging van de religieuzen in Huize Vroenhof, waar ze haar laatste jaren doorbrengt. In die periode verzorgt ze ook Lieske van de Boel.

Maria Francisca Jakobs

Ook Maria Francisca Jakobs "tante Mia" (* Houthem 21-10-1923, † Berg en Terblijt 5-7-2018) brengt haar regelmatig een bezoek. Ze maakt als enig meisje deel uit van een gezin van negen kinderen. Haar leven kenmerkt zich door veel zorg en toewijding voor allen die haar dierbaar zijn, zoals haar vader en moeder en twee van haar broers. Maar dus ook Lieske. De beide verzorgsters worden op het latere bidprentje van Lieske bedankt voor hun goede zorgen.

Het einde

Af en toe komt ook haar nicht Elisabeth Debije (1935-2008) op bezoek om een oogje in het zeil te houden. Ze woont als zelfstandige, ongehuwde boerin in een kleine boerderij in Swier bij Wijnandsrade en neemt, als Lieske ziek wordt, de bij haar inwonende verpleegkundige mevrouw Wevers-Scheepers mee naar Houthem. Lieske lijkt de gezegende leeftijd van honderd jaar te gaan bereiken, maar aan het eind van de eeuw wordt ze bedlegerig. Voorzien van de H. Sacramenten der zieken overlijdt ze op 3 juni 2003 en is dan op 3 weken na, honderd jaar oud. Ze wordt begraven in het familiegraf bij haar ouders in Rothem.

Met dank aan: Jo van Aken, Leon Debije en Fons Heijnsens.